

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

**ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
«Правові основи професійної діяльності»
освітнього рівня „БАКАЛАВР”
за спеціальністю за спеціальністю 053 «Психологія»**

**(термін навчання 4 роки 6 місяців)
(для слухачів заочної форми навчання)**

Черкаси 2023

Упорядники: старший викладач кафедри управління у сфері цивільного захисту, кандидат наук з державного управління **Віталій КОСТЕНКО**, доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту, кандидат педагогічних наук **Юлія ПАНІМАШ**

Рецензенти: начальник кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету цивільного захисту, кандидат психологічних наук, доцент **Микола ФОМИЧ**

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України
Протокол від «28» серпня 2023 р. № 1

ЗМІСТ

1.	Коротка анотація. Вступ.....	4
2.	Організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи слухача...	6
3.	Проробка лекційного матеріалу.....	7
4.	Виконання контрольної роботи.....	7
5.	Методичні рекомендації та вимоги для виконання та оформлення контрольної роботи.....	8
6.	Оцінювання результатів засвоєння знань слухачів.....	9
7.	Завдання для виконання контрольної роботи.....	11
8.	Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	14
9.	Рекомендована література.....	18

Коротка анотація. У методичних вказівках розглянуті питання, які здобувачі вищої освіти повинні проробити самостійно при вивченні дисципліни «Правові основи професійної діяльності» після викладення лекційного матеріалу, при підготовці до практичних занять та заліку (іспиту). У вказівках розміщено методичний матеріал та перелік джерел інформації, які необхідні для виконання запланованого обсягу робіт.

Дисципліна «Правові основи професійної діяльності» займає одне із провідних місць у підготовці здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія».

Дана навчальна дисципліна надає здобувачам вищої освіти цілісних правових знань про основні проблеми у галузі екстремальної психології, що вивчає психологічні закономірності діяльності особистості при виникненні надзвичайних обставин та ситуацій, пов'язаних з підвищеним професійним ризиком, небезпекою для життя та здоров'я; займається визначенням психологічних особливостей життєвої ситуації та індивідуальності людини або групи, внесенням позитивних змін у процес взаємодії між ними і профілактикою небажаних форм поведінки для найбільш повного розкриття сутнісних сил людини.

В рамках цієї навчальної дисципліни розробляються і висвітлюються науково обґрунтовані заходи психологічного забезпечення професійної та функціональної надійності працівників екстремальних професій при виконанні задач в умовах, що потребують граничної мобілізації фізичних, психологічних та моральних якостей особистості; надає психологічну допомогу особистості, яка знаходиться в кризовому стані.

ВСТУП

Психологічна служба, що функціонує в ДСНС України (Державній службі України з надзвичайних ситуацій) на теперішній час активно розвивається в зв'язку з її затребуваністю. З початку створення психологічної служби її працівники понад тисячу разів виїжджали на місця надзвичайних ситуацій (НС) різного характеру. Психологи ДСНС України неодноразово показували свою

затребуваність під час ліквідації наслідків НС природного та техногенного характеру. Пріоритетним напрямком служби психологічного забезпечення залишається психологічний захист населення, яке постраждало внаслідок НС та надання допомоги працівникам, які брали участь у ліквідації їх наслідків. Фахівцями служби психологічного забезпечення проводився комплекс заходів, спрямованих на психологічну адаптацію громадян України, які, були переміщені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції. Робота психолога ДСНС в осередку НС кардинально відрізняється від звичайної роботи цивільного психолога, що надає необхідну психологічну допомогу населенню в мирний час. На відміну від цивільних психологів, психологам ДСНС доводиться працювати, так би мовити під «відкритим небом», в польових умовах, тобто безпосередньо поряд, або в осередку НС, поряд з фахівцями, що проводять аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи з ліквідації наслідків НС.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Правові основи професійної діяльності» є формування у здобувачів системи правових знань, необхідних для їх майбутньої професійної діяльності; підготовка висококваліфікованих спеціалістів, які володітимуть теоретичними та практичними правовими знаннями, відповідними уміннями і навичками застосування цих знань у практичній професійній діяльності, а також формування у здобувачів освіти правових знань, правової професійної культури, вміння аналізувати ситуацію і приймати обґрунтовані рішення. Поглибленого розуміння основних правових понять і категорій, необхідних їм при здійсненні професійної діяльності, оволодіння сучасними необхідними юридичними інструментами стосовно правових аспектів діяльності персоналу ДСНС України та засвоєння порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧА

Крім аудиторних занять з навчальної дисципліни «Правові основи професійної діяльності», навчальні плани для здобувачів заочної форми навчання передбачають самостійну роботу, яка має на меті формування їх пізнавальної активності, засвоєння ними основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами та нормативно-правовими актами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості здобувачів тощо.

Самостійна підготовка – це безперервний процес самостійної роботи здобувачів щодо поглиблення та поповнення знань, вмінь і навичок, необхідних для успішного оволодіння знаннями по даній дисципліні та виконання функціональних обов'язків за певними посадами.

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи над конкретною дисципліною визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеці вищого навчального закладу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

Здобувачам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література, періодичні видання та НПА.

У процесі самостійної роботи здобувачі мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;

- опрацювання нормативно-правових актів; статистичної інформації тощо.

Самостійна підготовка включає в себе:

- вивчення документів законодавчого і нормативного характеру;
- постійне ознайомлення з новою юридичною, економічною, спеціальною та іншою літературою відповідно до напрямку діяльності.

Вибір питань для самостійного вивчення може бути обумовлений зацікавленістю здобувача, його прагненням до поглиблення своїх знань і навичок напрямку діяльності, а також виходячи з необхідності ліквідувати прогалини в знаннях, що можуть призвести до помилок у роботі.

Викладач може дати здобувачу індивідуальне завдання, вказавши, яку літературу необхідно вивчити і встановити строк, необхідний для цього, або запропонувати підготувати реферат по обумовленій темі, скласти проект документа. У такому разі план самостійної підготовки розробляється здобувачем і затверджується викладачем.

2. ПРОРОБКА ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Протягом навчального семестру кожен здобувач вищої освіти повинен самостійно проробляти теоретичні матеріали, які викладаються на лекційних заняттях. Контроль засвоєння лекційного матеріалу здійснюється шляхом написання модульної роботи (денна форма навчання) чи контрольної роботи (заочна форма навчання) та опитуванням на іспиті. При проробці лекційного матеріалу здобувачам необхідно користуватись навчальною літературою та навчально-методичними матеріалами, перелік яких рекомендується викладачами.

3. ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Діючою програмою виконання контрольної роботи передбачено для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання. Мета виконання контрольної роботи – самостійне засвоєння здобувачами теоретичної частини лекційного курсу з дисципліни «Правові основи професійної діяльності» та отримання практи-

чних навичок для вирішення проблемних ситуацій в професійній діяльності; реалізовувати в професійній діяльності свої права та обов'язки.

Контрольна робота виконується відповідно до методичних вказівок по виконанню контрольної роботи з дисципліни «Правові основи професійної діяльності».

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота є самостійним видом роботи здобувача, передбаченим навчальним планом вивчення курсу «Правові основи професійної діяльності». Здобувач при необхідності може звернутися за усною або письмовою консультацією до викладача.

Робота повинна бути надрукована на аркушах формату А4 шрифтом Times New Roman, розмір 14, інтервал – 1,5 (поля: верхнє та нижнє 2 см, ліве 3 см, праве 1 см) та вкладена в папку для файлів.

Контрольна робота оформляється у папку обсягом до 10-15 друкованих аркушів. На обкладинці необхідно вказати назву предмету що вивчається, номер залікової книжки, назву навчального закладу, посаду звання, прізвище, ім'я та по батькові, адресу, місце роботи.

Під час виконання роботи потрібно спочатку зазначити питання, а потім дати на нього ґрунтовну відповідь. Відповіді повинні бути конкретні, надруковані державною мовою, акуратно оформлені.

При відповіді на питання – обов'язково робити посилання на нормативні акти, накази, інструкції тощо. Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитись із методичними вказівками, питаннями, підібрати і опрацювати нормативні акти, передивитися записи, зроблені на лекціях, вивчити стан справ та виконання нормативних актів в підрозділах цивільного захисту та інших державних органах та установах.

На кожній сторінці слід залишати поля шириною 30 – 35 мм для зауважень рецензента. В кінці роботи потрібно вказати перелік літератури, поставити дату і підпис. Виконана робота направляється в інститут на перевірку в строк, який вказаний у графіку виконання контрольних робіт.

Оцінюється робота з урахуванням глибини викладення матеріалу, самостійності виконання та вміння використовувати теоретичні знання. Рівень знань здобувачами дисципліни за підсумками виконання контрольних робіт оцінюється з огляду на наступні критерії:

Повнота та правильність виконання завдання – основний критерій.

Здатність здобувача:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- аналізувати зміст нормативно-правових актів, які нормують роботу системою управління охорони праці;
- користуватися законами та нормативно-правовими актами державних органів.

Контрольна робота, що виконана не за своїм варіантом, в якій розкриті не всі питання, або не в повному обсязі, не має списку використаної літератури – **не зараховується**.

Здобувачі, які несвоєчасно направили контрольну роботу без поважних причин, на екзаменаційну сесію не викликаються.

Контрольна робота складається із теоретичного завдання. Воно складається із **двох** питань. Обов'язковими вимогами до теоретичного завдання є:

- висвітлення питання;
- посилання (при запозичені тексту);
- список літератури.

Варіант завдання визначається по сумі двох останніх цифр залікової книжки. Наприклад, якщо номер залікової книжки 355, то номер варіанту завдання буде 10.

Контрольна робота передається методисту відділу заочного навчання.

5. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СЛУХАЧІВ

Контрольна робота оцінюється з урахуванням глибини викладеного матеріалу, самостійності виконання, вміння пов'язувати теоретичні питання з практикою роботи.

Оцінка за виконання контрольної роботи виставляється за сумою балів за 100-бальною шкалою, а саме:

➤ “**90-100**” – якщо слухач показав глибокі знання програмного матеріалу, грамотно і логічно його виклав, бачить проблеми та протиріччя, аналізує та розв'язує складні завдання, застосовуючи при цьому діючі нормативно-правові акти;

➤ “**65-89**” – якщо слухач твердо знає і виклав програмний матеріал, крім відтворення знань, ще і вміє розв'язувати типові завдання; без істотних помилок та вірно використав свої знання при письмовому вирішенні практичного завдання;

- “50-64” – якщо здобувач в основному виклав матеріал, не розкривши окремих деталей, допустивши окремі несуттєві помилки при відповіді на теоретичні та практичне питання; продемонстрував вміння відтворити знання;
- “0-34” – якщо здобувач дав неправильну відповідь на поставлені питання або не по суті питання.

Сума балів за 100-бальною шкалою	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
			екзамен	залік
90-100	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
65-89	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
50-64	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттє-	Середній (репродуктивний)	задовільно	

Сума балів за 100-бальною шкалою	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
			екзамен	залік
	ВИХ			
	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
0-34	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

При цьому по даній системі оцінюється кожне питання окремо, а загальна оцінка по роботі виставляється як середньоарифметична оцінка по питанням варіанту.

Одержавши рецензію на контрольну роботу, здобувач повинен уважно ознайомитися із зауваженнями рецензента, поповнити прогалини у своїх знаннях, внести в роботу необхідні виправлення, доповнення та бути готовим до її захисту.

Контрольна робота, виконана не за своїм варіантом або така, що повністю не розкриває питання, переписана із підручника чи посібника, до захисту не приймається. Вона повинна бути виконана повторно з урахуванням зауважень рецензента. На обкладинці нової роботи необхідно вказати (повторно) і разом з першою роботою направити до інституту на рецензію.

Здобувач, який без поважної причини не пред'явив контрольну роботу у визначений строк, на екзаменаційну сесію не викликається.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант № 1.

1. Види адміністративних стягнень.
2. Господарські правовідносини, їх види.

Варіант № 2.

1. Види злочинів.

2. Дайте визначення адміністративного права.

Варіант № 3.

1. Види правопорушень.
2. Визначення та склад злочину.

Варіант № 4.

1. Види суб'єктів господарювання.
2. Господарське право України як галузь права.

Варіант № 5.

1. Охарактеризуйте способи систематизації законодавства.
2. Поняття та характеристика джерел права.

Варіант № 6.

1. Предмет адміністративного права.
2. Поняття, ознаки та функції права.

Варіант № 7.

1. Охарактеризуйте джерельну базу адміністративного права.
2. Охарактеризуйте особисті права та свободи громадян.

Варіант № 8.

1. Охарактеризуйте соціально-економічні та культурні права громадян.
2. Порядок укладення шлюбного договору.

Варіант № 9.

1. Назвіть та охарактеризуйте стадії вчинення злочину.
2. Підстави розірвання трудового договору.

Варіант № 10.

1. Назвіть підстави юридичної відповідальності.
2. Поняття адміністративного правопорушення.

Варіант № 11.

1. Назвіть основні ознаки держави.
2. Основні положення психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій.

Варіант № 12.

1. Місце трудового права у системі галузей національного права України.
2. Назвіть політичні права та свободи громадян.

Варіант № 13.

1. Майнові права та обов'язки подружжя.

2. Назвіть види адміністративних правопорушень.

Варіант № 14.

1. Джерела права.
2. Конституційні обов'язки.

Варіант № 15.

1. Загальна характеристика джерел трудового права.
2. Джерела трудового права.

Варіант № 16.

1. Дайте визначення цивільного права.
2. Дайте характеристику основних галузей права.

Варіант № 17.

1. Конституційні гарантії прав людини.
2. Дайте загальну характеристику Цивільного кодексу України.

Варіант № 18.

1. Дайте визначення правової держави.
2. Між якими особами укладення шлюбу не допускається?

Варіант № 19.

1. Проаналізуйте господарське законодавство: поняття, ознаки, система.
2. Проаналізуйте злочин: поняття та ознаки.

Варіант № 20.

1. Основні складові психологічного забезпечення.
2. Проаналізуйте кримінальне покарання та його види.

Варіант № 21.

1. Розкрийте нормативно-правову базу психолога.
2. Відповідальність за вчинення домашнього насильства.

Варіант № 22.

1. Порядок укладення шлюбу в Україні.
2. Проаналізуйте конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні, гарантії їх дотримання.

Варіант № 23.

1. Поняття та структура правовідносин.
2. Відповідальність за вчинення корупційного правопорушення.

Варіант № 24.

1. Структура психологічної служби та норми службового навантаження.

2. Основні завдання, принципи та функції психологічної служби.

Варіант № 25.

1. Цілі притягнення особи до юридичної відповідальності.
2. Розкрийте суть Етичного кодексу психолога.

Варіант № 26.

1. Основні заходи запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
2. Трудовий спір та причини його виникнення.

Варіант № 27.

1. Структура, управління та зміст діяльності психологічної служби.
2. Розкрийте порядок надання психологічної допомоги організації соціально-гуманітарної роботи з особами рядового і начальницького складу та працівниками органів і підрозділів цивільного захисту.

Варіант № 28.

1. Поняття та зміст угоди.
2. Порядок припинення шлюбу.

Варіант № 29.

1. Поняття законодавчого процесу.
2. Поняття та порядок укладення трудового договору.

Варіант № 30.

1. Охарактеризуйте склад злочину.
2. Поняття держави, її ознаки та функції.

Варіант № 31.

1. Предмет господарського права.
2. Принципи господарювання в Україні.

Варіант № 32.

1. Правові норми: поняття, ознаки, структура, види.
2. Відповідальність за порушення законодавства про охорону дитинства.

7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Адміністративно-правова діяльність у сфері цивільного захисту

Тема 1. Основи конституційного ладу України.

Поняття конституційного права України, його предмет та методи. Конституційно-правові норми та конституційно-правові інститути. Конституція як Основний закон суспільства та держави. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційно-правовий статус людини та громадянина в Україні.

Тема 2. Трудове право України.

Поняття трудового права та трудових правовідносин. Трудовий договір. Поняття і види робочого часу і часу відпочинку. Заробітна плата. Трудова дисципліна і відповідальність працівників.

Тема 3. Цивільне право та процес.

Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. Цивільні правовідносини: поняття, склад, види, підстави їх виникнення, зміни та припинення. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Поняття і форми права власності в Україні. Суб'єкти права власності та захист їх прав. Цивільно-правові договори. Загальна характеристика спадкування. Види спадкування. Цивільно-правова відповідальність.

Тема 4. Сімейне право.

Поняття, принципи, функції і система сімейного права України. Сімейні правовідносини: поняття, склад, види, підстави їх виникнення, зміни та припинення. Шлюб. Майнові та немайнові відносини в сімейному праві.

Тема 5. Господарське право.

Поняття, принципи, функції і система господарського права України. Господарські правовідносини: поняття, склад, види, підстави їх виникнення, зміни та припинення. Суб'єкти правовідносин та об'єкти господарських правовідносин. Господарсько-правові договори. Господарсько-правова відповідальність.

Тема 6. Поняття адміністративного права. Адміністративно-правові відносини.

Поняття, предмет, метод і структура адміністративного права України. Норми та джерела адміністративного права, адміністративно-правові відносини. Поняття і сутність державного управління та його співвідношення з виконавчою владою.

Тема 7. Адміністративно-правові норми. Основні положення адміністративного процесу.

Соціальне призначення та поняття адміністративного права. Структура адміністративного права та його джерела. Поняття і структура адміністративно-правової норми. Види (класифікація) адміністративноправових норм. Реалізація адміністративно-правових норм. Адміністративноправові відносини. Органи нагляду системи ДСНС України як учасники адміністративно-

правових відносин. Повноваження центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки. Органи, уповноважені на складання протоколу про адміністративні правопорушення. адміністративно-юрисдикційні органи. Основні положення адміністративного процесу. Ознаки адміністративного процесу. Стадії адміністративного процесу та його основні завдання.

Тема 8. Адміністративні правопорушення. Адміністративна відповідальність. Порухення адміністративної справи.

Поняття адміністративного правопорушення. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Відокремлення адміністративного правопорушення від злочинів і проступків. Загальна характеристика особливої частини КУпАП. Поняття і підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення. Юридичний склад адміністративних правопорушень у сфері пожежної (техногенної) безпеки. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Здійснення адміністративно-правової діяльності як один із основних напрямків роботи наглядових органів системи ДСНС України. Основні положення адміністративного процесу. Стадії адміністративного процесу та його основні завдання. Докази в адміністративному процесі. Порядок встановлення розмірів штрафів. Порухення адміністративної справи. Протокол про адміністративне правопорушення. Особи, що беруть участь в адміністративному процесі, їх права та обов'язки. Розгляд адміністративних справ. Постанова по справі про адміністративні правопорушення у сфері пожежної (техногенної) безпеки. Оскарження та опротестування постанов по справам про адміністративні правопорушення. Порядок виконання постанов по справам про адміністративні правопорушення. Значення та роль вірного розгляду адміністративних справ та прийняття вірного управлінського рішення.

Тема 9. Розгляд адміністративних справ. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Порядок застосування запобіжних заходів у сфері цивільного захисту.

Розгляд адміністративних справ. Постанова по справі про адміністративні правопорушення у сфері цивільного захисту. Оскарження, опротестування та порядок виконання постанов по справам про адміністративні правопорушення. Загальні положення застосування запобіжних заходів.

Змістовий модуль 2.

Основи кримінального права. Порядок та нормативно-правові особливості діяльності психологічної служби ДСНС України.

Тема 10. Поняття, предмет, методи та принципи кримінального права.

Кримінальне право України: предмет, завдання та система. Методологія кримінального права України. Принципи кримінального права України. Дже-

рела кримінального права України. Кримінальне право у системі права України.

Тема 11. Поняття злочину. Склад злочину. Структура складу злочину.

Поняття злочину та його ознаки. Малозначне діяння. Критерії відмежування злочинів від інших правопорушень. Класифікація злочинів. Поняття та значення складу злочину. Структура складу злочину. Види складів злочинів. Суб'єкт та об'єкт злочину.

Тема 12. Злочини в сфері службової діяльності. Законодавство в сфері запобігання та протидії корупції в Україні.

Загальне поняття службових злочинів. Об'єктивна сторона службових злочинів. Істотна шкода службових злочинів. Суб'єктивна сторона службових злочинів. Правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні. Правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Тема 13. Нормативно-правова база діяльності психолога.

Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 року. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р. Конвенція про права дитини від 02.09.1990 р. Положення про психологічну службу системи освіти України.

Тема 14. Етичний кодекс психолога. Загальна декларація прав людини.

Відповідальність, компетентність, захист інтересів клієнта, конфіденційність в роботі практичного психолога. Загальна декларація прав людини.

Положення про психологічну службу в системі освіти України. Посадова інструкція психолога. Порядок застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу.

Тема 15. Закон України «Про охорону дитинства». Закон України «Про освіту».

Права та свободи дитини. Захист прав та інтересів дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Відповідальність за порушення законодавства про охорону дитинства. Освіта осіб з особливими освітніми потребами. Інклюзивне навчання. Учасники освітнього процесу їх права та обов'язки.

Тема 16. Організаційно-правові засади запобігання та протидії домашнього насильства.

Основні засади запобігання та протидії домашньому насильству. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. 3. Надання допомоги

та захисту постраждалим особам. 4. Відповідальність за вчинення домашнього насильства.

Тема 17. Порядок психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій.

Загальні поняття. Основні складові психологічного забезпечення. Структура психологічної служби та норми службового навантаження. Основні завдання психологічної служби. Професійно-психологічний відбір. Психологічний супровід службової діяльності. Порядок надання психологічної допомоги організації соціально-гуманітарної роботи з особами рядового і начальницького складу та працівниками органів і підрозділів цивільного захисту.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Гора В. А. Правові основи цивільного захисту. Навчальний посібник. / В. А. Гора, Т. М. Ковалевська, О. О. Островерх, К. М. Пасинчук. За ред. д. е. н., доц. Т. М. Кришталь. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2017. – 236 (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 69997 від 24.01.2017 року).
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
3. Мельник Р. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 308 с.
4. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навчальний посібник / В. В. Серета, Ю. С. Назар, К. М. Костовська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 300 с.
5. Кришталь Т. М. Державне регулювання діяльності у сфері цивільного захисту. Навчальний посібник. / Кришталь Т. М., Білека А. А., Горбаченко Ю. М., Пасинчук К. М. За ред. д. е. н., доц. Т. М. Кришталь. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019.
6. Горбаченко Ю.М., Грибенюк Г.С., Капля А.М., Кришталь М.А., Кришталь Т.М., Щерба Т.О. Організація управління діяльністю з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій / Рекомендовано Міністерством освіти та науки України як навчальний посібник для курсантів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів МНС України (Лист від 22.02.2011 р. № 1/11-1501). – 2011. – 345 с.
7. Горбаченко Ю.М., Грибенюк Г.С., Капля А.М., Кришталь М.А., Кришталь Т.М., Щерба Т.О. Основи державного управління у сфері пожежної безпеки / Рекомендовано Міністерством освіти та науки України як навчальний посібник для курсантів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів МНС України (Лист МОН України від 22.02.2011р. № 1/11-1497). – 2011. – 191 с.

Основні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
5. Наказ ДСНС від 30.04.2020 р. № 277 «Про затвердження положень про самостійні структурні підрозділи апарату ДСНС та підрозділи у їх складі».
6. Постанова КМУ від 09.01.2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
7. Постанова КМУ від 11.03.2015 р. № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту».
8. Постанова КМУ від 24.03.2004 р. № 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями».
9. Наказ МВС України від 06.08.2018 р. № 658 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій».
10. Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III «Про правовий режим надзвичайного стану».
11. Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану».
12. Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII «Про національну безпеку України».
13. Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні».
14. Наказ МВС України від 27.07.2016 р. № 725 «Про затвердження Інструкції з оформлення посадовими особами ДСНС матеріалів про адміністративні правопорушення».
15. Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18 «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій».
16. Постанова КМУ від 26.06.2013 р. № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
17. Постанова КМУ від 14.03.2018 р. № 223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня».
18. Закон України від 05.04.2007 р. № 1546-VI «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
19. Постанова КМУ від 11.07.2013 р. № 593 «Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу».
20. Постанова КМУ від 17.07.2013 р. № 564 «Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони».

21. Постанова КМУ від 09.08.2017 р. № 626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту».

22. Постанова КМУ від 30.10.2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій».

23. Наказ МВС України від 26.04.2018 р. № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».

24. Наказ МВС України від 26.12.2014 р. № 1406 «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації».

25. Наказ МВС України від 20.04.2017 р. № 325 «Про затвердження Типового положення про підрозділ з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання».

26. Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції».

27. Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР «Про звернення громадян».

28. Закон України від 18.01.2003 р. № 2245-III «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

29. Постанова КМУ від 13.09.2022 р. № 1030 «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки».

30. Постанова КМУ від 05.09.2018 р. № 715 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».

31. Наказ МВС України від 17.01.2019 р. № 22 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів».

32. Наказ МВС України від 06.02.2017 р. № 92 «Про затвердження Інструкції з організації перевірок діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту».

33. НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні».

34. Наказ МВС від 10.02.2022 р. № 116 «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій».

35. Постанова КМУ від 26.06.2013 р. № 444 «Про затвердження порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

36. Наказ МВС України від 23.05.2016 р. № 410 «Про затвердження Положення про інструктажі, навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки в Міністерстві внутрішніх справ України».

37. Наказ МНС України від 07.06.2011 р. № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах».

38. Постанова КМУ від 26.12.2003 р. № 2030 «Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків».

39. Наказ ДСНС України від 16.08.2017 р. № 445 «Про забезпечення ведення обліку пожеж та їх наслідків».

40. Наказ МВС України від 22.08.2016 р. № 859 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події».

41. Постанова КМУ від 23.11.2016 р. № 852 «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення».

41. Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності».

42. Постанова КМУ від 05.06.2013 р. № 440 «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки».

43. Постанова КМУ від 20.02.2012 р. № 110 «Деякі питання надання підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій платних послуг».

44. Постанова КМУ від 26.10.2011 р. № 1102 «Деякі питання надання платних послуг підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій».

45. Розпорядження КМУ від 09.06.2011 р. № 550-р «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною службою з надзвичайних ситуацій».

46. Наказ МНС України, Міністерства фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України від 03.01.2012 р. № 1/2/1 «Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій України».

47. Постанова КМУ від 27.09.2017 р. № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту».

48. Постанова КМУ від 30.09.2015 р. № 775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

49. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення та визнання такими, що втратили чинність, деяких на-

казів МНС України. Наказ МВС України від 27.07.2016 р. № 725. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1162-16#Text>.

50. Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 р № 852. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-2016-%D0%BF#Text>.

51. Островерх О.О., Ковалевська Т.М., Савченко О.В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту. Навч. посіб. Х., ФОП Панов А.М., 2017. 184 с.